

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi

Yıl: 2021, Cilt: 22, Sayı: 1, Sayfa No: 87-112

doi: 10.21565/ozelegitimdergisi.641460

ARAŞTIRMA

Gönderim Tarihi: 01.11.19

Kabul Tarihi: 10.09.20

Erken Görünüm: 16.09.20

Özel Gereksinimli Çocuk Ebeveynlerinin Açık Hava Oyun Parklarına İlişkin Görüşleri*

Zeliha Tenikeci^{ID**}
Millî Eğitim Bakanlığı

Nilgün Cevher-Kalburan^{ID***}
Pamukkale Üniversitesi

Öz

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitime devam eden özel gereksinimli (ÖG) çocuk ebeveynlerinin açık hava oyun parklarına ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Nitel desende gerçekleştirilen araştırmaya Denizli ilindeki özel eğitim kurumlarına devam eden 0-6 yaş çocuğu olan toplam 12 ebeveyn katılmıştır. Veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, ebeveynlerin açık hava oyun parkları ile ilgili görüşleri olumlu görüşler, olumsuz görüşler, kaygılar, beklentiler olmak üzere dört ana kategoride toplanmıştır. Ebeveynlerin açık hava oyun parkları ile ilgili olumlu görüşlerinin ÖG çocuğunun parkta sergilediği duygu ve davranışlar ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, ebeveynlerin fiziksel çevre ve sosyal çevreye ilişkin olumsuz görüşleri ve beklentileri olduğu saptanmıştır. Araştırmanın bulguları ilgili alanyazın ışığında tartışılarak uygulayıcılar ve araştırmacılara yönelik birtakım önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar sözcükler: Özel gereksinimli çocuklar, dış mekânda oyun, açık hava oyun parkları, ebeveyn görüşleri, evrensel tasarım.

Önerilen Atıf Şekli

Tenikeci, Z., & Cevher-Kalburan, N. (2021). Özel gereksinimli çocuğu olan ebeveynlerin açık hava oyun parklarına ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 22(1), 87-112. doi: 10.21565/ozelegitimdergisi.641460

*Bu makale, Doç. Dr. Nilgün Cevher Kalburan danışmanlığında Zeliha Tenikeci'nin 2019 yılında Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tarafından kabul edilen yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

****Sorumlu Yazar:** Okul öncesi öğretmeni, E-posta: tenikeci_z_20@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-4222-1317>

***Doç. Dr., E-posta: nkalburan@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-0622-1480>

Oyun, çocukların hayatının temellerinin atılmasında önemli role sahip evrensel bir kavramdır ve çocuk gelişiminin önemli bir parçasıdır (Fromberg & Bergen, 2006; Mayall, 2002). İnsan yaşamına mutluluk ve keyif veren bireysel bir gereksinimdir. Ayrıca çocuğun davranışlarını şekillendiren doğal bir öğrenme, gelişme ve zaman geçirme aracıdır (Singer, Golinkoff, & Hirsh-Pasek, 2006; Smith & Pellegrini, 2013). Erken çocukluğa adım atılan zamanlarda oyun; çocukları eğiten, onlara deneyim kazandıran, çocukların sahip olduğu becerileri ve yetkinlikleri geliştiren ve hayal gücünü genişleten, çocuğun kimliğinin oluşmasına katkıda bulunan önemli bir süreçtir. Çocuklar düşünmeyi, sosyalleşmeyi, problem çözmeyi, olgunlaşmayı, eğlenmeyi, aileleri ve akranları ile etkileşim kurmayı oyunla öğrenirler (Anderson-McNamee & Bailey, 2010; Wolfgang, 2004).

Çocukların oyun ortamlarına dâhil olamamaları ve oyun yaşamlarının sadece kapalı alanlarla sınırlandırılması çocukların fiziksel, sosyal, duygusal gelişimlerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Örneğin; Louv (2010) zamanının çoğunu iç mekânda geçiren çocukların özgürce oyun oynamalarına ve kendi çevrelerini keşfetmelerine yönelik yeterince deneyim elde edememelerinden dolayı gelişimin gerilemesi, obezitenin, uyumsuz davranışların ve depresyonun artması gibi olumsuz sonuçlarla karşı karşıya kaldıklarını vurgulamıştır. Bu nedenle, açık havada oynanan oyunlar, çocukların tüm gelişim alanlarını desteklemede önem kazanmaktadır (Bento & Dias, 2017; Frost & Sutterby, 2017; Moore, 2015). Açık hava oyun parkları, çocukların eğlence faaliyetlerine katılmalarını gerçekleştirdikleri mekânlardır (Poppe, Delden, Moreno, & Reidsma, 2014). Dış mekâna çıkan çocuk, çevreyi oyun oynayarak keşfetmekte ve böylece çevresindeki her mekân çocuğa kendisini geliştirme fırsatı vermektedir. Bu mekânlardaki uyarıcıların zenginliği çocuğa merak duygusu vermekte ve çocuk bu merak duygusuyla çevresini keşfetmeye başlamaktadır.

Açık hava oyun parklarının çocukların gelişimlerini desteklemede önem kazanmasıyla birlikte, alan yazında bu alanların özelliklerinin de ortaya konulduğu dikkat çekmektedir (ör. Bohn-Goldbaum vd., 2013; Bruno, 2016; Czackzynska-Podolska, 2014; Fjortoft, 2001; Jansson, 2009; Perry vd., 2018; Poppe vd., 2014; Yantzi, Young, & McKeever, 2010). Bu kapsamda çocuk oyun alanlarının; çocuğun beklenti ve ihtiyaçları temelinde, mekân seçimi, zemin için kaplamalar, erişilebilirlik, güvenlik planlamaları ve tasarım ilkeleri göz önünde bulundurularak tasarlanması gerektiği ifade edilmektedir (Uluğ, 2007; Yılmaz & Bulut, 2002). Daha açık bir ifadeyle; açık hava oyun parklarından yaş, cinsiyet, etnik köken, maddi durum, fiziksel ve zihinsel yeterlilik ayrımı yapılmaksızın her bir bireyin eşit ve özgür bir şekilde faydalanabilmesi için bu alanların tüm bireylerin, özellikle de çocukların ihtiyaçları, yeterlilikleri ve beklentilerine göre tasarlanması gerekmektedir. Tasarlanan mekânlara, her yaşta ve yeterlilikten çocuğun bir araya gelmesine, özel gereksinimli (ÖG) çocukların diğer çocuklar ile kaynaşmasına, topluma katılımına yardımcı olmalıdır (Günay, 2016). Bu özellikleri taşıyan tasarımlar alanyazında “evrensel tasarım” olarak adlandırılmaktadır.

Evrensel tasarım, özelleştirilmiş bir tasarım veya uyarlamaya gerek duyulmaksızın tüm bireyler tarafından kullanılabilir ürün veya ortamlara ilişkin tasarım anlayışı olarak tanımlanmaktadır (Mace, 1988; akt., Sweeney & Zellner, 2008). Bu kavram, farklı tür ve düzeydeki özel gereksinimli bireylerin hizmetlere ve mekânlara kolay erişimini sağlamaya ilişkin mimari bir yaklaşım olarak ortaya çıkmıştır. Bu yaklaşımla tasarlanan ürünlerin herkes tarafından kullanılmasını sağlamak amaçlanmıştır (Brown & Vargo, 1993; akt., Sweeney & Zellner, 2008). Buna ek olarak Center for Universal Design [Evrensel Tasarım Merkezi] (1997), evrensel tasarım oyun alanlarını, tüm çocukların fiziksel, sosyal ve gelişimsel olarak faydalanabildikleri alanlar olarak tanımlamıştır. Benzer şekilde Günay (2016), evrensel tasarım oyun alanlarının farklı yetersizlik gruplarındaki (otizm, zihinsel yetersizlik, işitme yetersizliği, seberal palsi, spina bifida ve diğer özel gereksinim durumları) tüm bireylerin ihtiyaçlarını karşılarken aynı zamanda normal gelişen bireylerin de ihtiyaçlarını giderdiğini belirterek, sadece ÖG çocuklar için değil her yaşta ve her yetenekten bireyi kapsadığını vurgulamıştır. Alanyazında evrensel tasarım (universal design) teriminin yanı sıra, kapsayıcı tasarım (inclusive design), yaşam boyu tasarım (lifespan design), herkes için tasarım (design for all) gibi kavramlar da kullanılmaktadır (Persson, Åhman, Yngling, & Gulliksen, 2015; Tandoğan, 2017).

Açık hava oyun parklarının evrensel tasarım ilkelerine göre düzenlenmesi farklı yaş gruplarından, sosyal ve kültürel yapılardan gelen bireylerin gereksinimlerinin kolay şekilde karşılanmasını sağlamaktadır

(Bayraktaroğlu & Büke, 2015). Allen ve Schwartz (1996), oyun alanlarının ÖG çocuklar için de düzenlenmesinin topluma, “bütün çocuklar birlikte oynayabilir ve eğlenebilir” mesajını verdiğine dikkati çekmektedir. Evrensel tasarıma uygun oyun ortamlarının tasarlanması, çocukların yetişkin müdahalesi olmaksızın farklı yaş gruplarındaki çocuklarla rahat ve özgür bir şekilde oyun oynamasına ve böylece tüm çocukların oyun faaliyetlerine katılabilmesine fırsat yaratmaktadır.

Brodin ve Lindstrand’a (2006) göre, açık hava oyun parklarının kapsayıcı olması ve tüm çocukları kapsayabilmesi için üç ölçütü taşıması gerekmektedir: Erişim, faaliyet ve çeşitlilik. Açık hava oyun parkı erişilebilir olmalıdır ve ÖG çocukların sınırlı fiziksel yeterlikleri göz önünde bulundurularak bu çocukların ihtiyaçlarına yanıt verebilmelidir. Açık hava oyun parkında kapı, tekerlekli sandalye geçişine olanak sağlayacak genişliğe sahip olmalıdır. ÖG bireyler için rampalar bulunmalı ve fiziksel olarak erişilebilir hale gelmelidir. Böylece bu bireylerin topluma katılımları sağlanmalıdır. Faaliyet, çocuğun akranlarıyla etkileşim kurabilmesi için oyun etkinliklerine katılabilmesini destekleyen fiziksel özellikleri ifade etmektedir. Üçüncü özellik olan çeşitlilik ise çocukların farklı araç ve gereçleri seçebilmesine olanak tanımaktadır.

Yurt dışında yapılan çalışmalara bakıldığında evrensel tasarım konusunda Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Kanada, Avrupa, Avustralya, Singapur’da tasarım rehberinin hazırlandığı görülmektedir. Örneğin; Dunn ve Moore (2005), erişilebilir oyun parkları için bir tasarım rehberi hazırlamıştır. Bunun yanı sıra Toronto şehrinin daha ulaşılabilir ve erişilebilir bir hale gelmesi bakımından, ÖG çocuklar için oyun gruplarının tasarlanmasına yönelik bir rehber hazırlanmıştır (Toronto Chief Administrator’s Office, 2017). Bu rehberde oyun alanına erişilebilir rotanın özellikleri, asgari 1500 mm’lik ve en çok 1:20 eğimli açık genişlik mesafesine sahip, tekerlekli sandalyeler veya hareketlilik cihazları kullananlar da dâhil olmak üzere ÖG bireylerin erişimini sağlamak için özel olarak tasarlanmış bir yol olarak tanımlanır. Rehberde göre erişilebilir yüzey ise hareketlilik yardımcıları veya tekerlekli sandalye kullanan bireyler tarafından erişilebilecek kadar sağlam ve kaymaya dayanıklı olmalıdır. Buz veya su birikmesi tehlikelerini önlemek için yüzeyin hızla drenaj yapabilmesi gerekir. Bir başka örnek olarak, ABD Tüketici Ürünleri Güvenlik Komisyonu (Consumer Product Safety Commission-CPSC) tarafından hazırlanan “Kamuya Açık Oyun Alanları Güvenlik El Kitabı” başlıklı dokümanda kamusal mekânlardaki çocuk oyun alanlarına yönelik standartlar belirlenmiştir. Bunlar; çocuk oyun alanı yer seçimi, çocuk oyun alanı tasarımı, sınır elemanları, yüzey malzemesi, oyun elemanlarının konumu, oyun elemanlarında malzeme seçimi, oyun elemanlarının minimum kullanım alanı, oyun elemanlarının yol açacağı tehlikeler ve bunları önlemek için önerilere yönelik standartlardır (CPSC, 2010; akt., Ayan & Ulaş, 2015). Türkiye’de ise Avrupa Birliği Standartları kapsamında, oyun parklarındaki donanımlara ilişkin güvenlik ve tedbir yönergelerini düzenleyen iki adet temel standart belirlenmiştir: EN 1176, Oyun Parkı Ekipmanları için ve EN 1177 de oyun ekipmanlarının üzerine kurulduğu zemin içindir. EN 1176 toplam sekiz ana maddeden oluşmaktadır: (1) Genel güvenlik kuralları ve test metotları; (2) salıncaklar için genişletilmiş güvenlik kuralları ve test metotları; (3) kaydıraklar için güvenlik kuralları ve test metotları; (4) halatlı teleferik kaydıraklar için güvenlik kuralları ve test metotları; (5) dönence, atlıkarınca gibi kendi eksenini etrafında dönen ekipmanlar için güvenlik kuralları ve test metotları; (6) yaylı oyuncakları, zıpzıp gibi sallanma ekipmanları için güvenlik kuralları ve test metotları; (7) kurulum, denetim ve bakım talimatları ve (8) halat ve ipli tırmanma ekipmanlarına ilişkin güvenlik kuralları ve test metotları içermektedir (Ayan & Ulaş, 2015). EN 1177 ise yüzeylerde darbeyi azaltma için bir test yöntemini içermektedir (Ball, Gill, & Spiegel, 2012).

Bunun yanı sıra, Türkiye’de mevcut açık hava oyun parklarının fiziksel açıdan ÖG çocuklar için uygunluğunu değerlendiren pek çok araştırmaya rastlanılmaktadır (Bayraktaroğlu & Büke, 2015; Duman & Koçak, 2013; Günay, 2016; Pola, 2015; Pouya, Bayramoğlu, & Demirel, 2017; Şen & Öksüz, 2016; Uslu & Shaukauri, 2012; Uslu, Şahin-Körkmeçli, & Güneş 2016; Yılmaz & Bulut, 2002; Yüce-Eşkil, 2011). Bu çalışmalarda açık hava oyun parklarındaki ekipman ve araçların yeterli sayıda ve nitelikte olmadığı, güvenlik açısından çoğu oyun parkının standartları karşılamada yetersiz olduğu ve parkların boyutlarının da küçük olduğu ortaya konulmuştur. Ayrıca açık hava oyun parklarının ÖG çocuk ve diğer bireylerin gereksinimlerini karşılayacak biçimde tasarlanmamış ve düzenlenmemiş olduğu saptanmıştır. Örneğin; Şen ve Öksüz (2016) tarafından Ankara’da engelsiz parklar kapsamında yapılan parkların ÖG çocuklara uygun olup olmadığını değerlendirmek

amacıyla bir çalışma yapılmıştır. Araştırmaya 0-15 yaşları arasında ÖG toplam 25 çocuk ve ebeveyni katılmıştır. Kişi-Çevre-Aktivite Modeli çerçevesinde çocukların ve ebeveynlerin memnuniyeti, oyun alanı ve oyun gruplarında çocuğun nasıl oynadığı yarı yapılandırılmış değerlendirme formu, nitel ve nicel gözlemler ile değerlendirilmiştir. Araştırmadan elde edilen verilerde, katılımcıların çoğunun oyun gruplarından memnun olma düzeylerinin çok düşük olduğu belirlenmiştir. Parkların görme yetersizliğine sahip çocuklar için uygun olmadığı görülmüştür. Fiziksel yetersizliği olan çocuklar için ise parkların kendi başına oyun oynamaya olanak sağlamadığı, oyun araçlarının bağımsız hareket etmeye uygun olmadığı, ailelerin oyun gruplarının güvenliği konusunda endişelerinin bulunduğu saptanmıştır. Çocukların gelişimsel ihtiyaçlarını karşılayacak oyun grubu çeşitliliğinin olmadığı da dikkate değer bir diğer bulgudur. Belli bir standart olmayışı, gerekli bakım ve onarım çalışmalarının yetersizliği, evrensel tasarım ilkelerinin göz ardı edilmesi ve tasarım uzmanlarının bilinçsiz tutum göstermesinin ÖG çocukların Ankara'daki açık hava oyun parklarından yararlanmalarında problem oluşturduğu belirtilmiştir.

Ankara ilinde yapılan bir başka araştırmada (Pouya vd., 2017), ÖG çocukların oyun alanlarını iyileştirme olanakları kapsamında bir okulun bahçesinin kullanım durumları incelenmiştir. Çalışmada öğrenci, okul yönetimi, öğretmenler ve velilerden anket ve görüşme yoluyla veriler elde edilmiştir. Araştırma sonunda, çocukların okul bahçesinde oyun oynama gereksinimlerini karşılayacak düzeyde oyun elemanlarının bulunmadığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca ebeveynlerin çocukların özel gereksinimlerinden kaynaklı olarak, çevrelerindeki açık hava oyun parklarına ulaşımında zorluk yaşadıkları ve bu parkları ÖG çocukların kullanımı için yetersiz buldukları belirlenmiştir. Pola (2015) ise çocuk oyun alanlarının kapsayıcılığının önemini sorgulamak için İstanbul'da başka bir çalışma yapmıştır. Araştırma iki aşamada gerçekleştirilmiş olup birinci aşamada İstanbul'da kapsayıcı oyun alanı amacıyla tasarlanan çocuk oyun alanları evrensel tasarım ilkeleri doğrultusunda değerlendirilmiştir. İkinci aşamada ise İstanbul'da yaşayan bedensel yetersizliğe sahip çocukların kapsayıcı çocuk oyun alanları ile ilgili görüşlerini değerlendirmek amacıyla 7-17 yaş aralığındaki çocuklara, ailelerine ve eğitimcilerle çocuk oyun alanları hakkında ne düşündükleri anket yoluyla sorulmuştur. Araştırmanın sonucunda özel gereksinimli çocukların çevrelerinde yer alan açık hava oyun parklarına erişemedikleri ve bu nedenle daha çok kendi evlerinde oyun oynamak zorunda kaldıkları belirlenmiştir.

Günümüzde farklı türde yetersizliğe sahip çocukların oyun ihtiyaçlarını karşılayacak özellikte açık hava oyun parkları tasarlamak bu çocuklar için daha güvenilir, sağlıklı ve gelişime yardımcı ortamlar sağlamak ve onların topluma daha fazla katılmaları ve uyum sağlamaları açısından büyük önem taşımaktadır. Alanyazın incelendiğinde, ÖG çocuğu olan ebeveynlerin açık hava oyun parklarına ilişkin görüşleriyle ilgili sınırlı sayıda çalışmaya rastlanmıştır; çalışmalarda daha büyük yaş grubundaki çocuklar ve ebeveynleri ile çalışıldığı görülmüştür (Örneğin, Pola, 2015; Pouya, Demirel, & Pouya, 2018). Ayrıca çalışmalarda genel olarak bedensel yetersizliği olan çocuklar ve onların ebeveynleri ile çalışıldığı dikkat çekmiştir (Bekçi, 2012; Pola, 2015; Pouya vd., 2017; Yantzi vd., 2010; Yılmaz & Bulut, 2002). Bu araştırmada ise farklı yetersizlik gruplarından çocukların ebeveynlerine yer verilmiştir.

Ebeveynlerin çocuk oyun alanlarıyla ilgili görüşlerinin önemli olduğu alanyazında da vurgulanmıştır. Örnek olarak, Olds (2001) oyun alanlarının tasarlanmasında eğitimciler, çocuklar, yerel yönetimler, mimarlar ve ebeveynler gibi pek çok katılımcının işbirliği halinde olması gerektiğini savunmuştur. Veitch, Bagley, Ball ve Salmon (2006) yaptıkları araştırmada 6-8 yaş arasındaki çocukların açık havada ebeveyn gözetimi olmadan oynamadıkları belirlenmiştir. Shi'nin (2017) çalışmasında da 6 yaş altındaki çocukları, açık hava oyun parkına ebeveynlerinin ya da büyük anne ve büyük baba gibi aile büyüklerinin götürdüğü saptanmıştır. Benzer şekilde, Skar (2002) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da özel gereksinimi olan çocukların oyun alanlarında onlara eşlik eden bakıcı veya ebeveyn ile oynadıkları saptanmıştır. Türkiye'de yapılan pek çok araştırmada da (ör. Cevher-Kalburan, 2014b; Deretarla-Gül, 2012; Ulutaş & Şimşek, 2014), çocukları parka annelerinin götürdüğü belirlenmiştir. Buradan hareketle, ebeveynlerin çocuklarını oyun alanlarına götürme ve onlara eşlik etme sorumluluğunu üstlenmesi ve oyun alanlarının tasarlanma sürecinde paydaş rolüne sahip olmasından dolayı, ebeveynlerin açık hava oyun parklarına ilişkin görüşlerinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda, ebeveynlerin, ÖG çocuklarının açık hava oyun parklarından yararlanabilme durumlarının, bu oyun parklarına

ilişkin beklentilerinin, kaygılarının ve açık hava oyun parklarının ÖG çocuklara uygun olup olmadığı ile ilgili görüşlerinin belirlenmesinin, açık hava oyun parklarının planlanması ve tasarlanması konusunda yapılacak bilimsel ve uygulamalı çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma deseni fenomenolojidir. Fenomenoloji deseninin kullanıldığı araştırmalarda araştırmacı, farkında olduğu fakat derinlemesine ve bir anlayışa sahip olmadığı olgulara odaklanmaktadır. Fenomenoloji araştırmalarında veri kaynağı, odaklanılan olguyu yaşayan ve bu olguyu dışı vurabilecek bireyler ya da gruplardan oluşmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu çalışmada açık hava oyun parklarına ilişkin ÖG çocuk ebeveynlerinin görüşleri araştırıldığı ve oyun alanları ilgili deneyimleri ve duyguları incelendiği için fenomenoloji deseni kullanılmıştır (Graue & Walsh, 1998; Greig, Taylor, & MacKay, 2007). Benzer şekilde, ebeveynler ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşme, araştırmacılara bir fenomen olarak açık hava oyun parkı algıları ve deneyimleri hakkında derinlemesine bilgi verdiği ve ayrıca katılımcıların cevaplarını ek ve açıklayıcı sorularla takip etme fırsatı verdiği için tercih edilmiştir (Van Manen, 1997).

Çalışma Grubu

Araştırma 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Denizli ilinde gerçekleştirilmiştir. Yüksek lisans tez çalışması kapsamında, özel ve resmi özel eğitim kurumlarında eğitim gören ÖG çocuğun ebeveynine (n = 157) "Açık Hava Oyun Parklarına İlişkin Görüşlerini Belirleme Formu" uygulanmıştır. Yapılan bu araştırmada, araştırmaya hız ve pratiklik kazandırmak amacıyla (Yıldırım & Şimşek, 2016), kolay ulaşılabilir örneklem seçme yönteminden yararlanılmıştır. Çalışma grubunda yer alan kurumlarda görev yapan öğretmenler ve idareciler aracılığıyla toplam 800 ebeveyn "Kişisel Bilgi Formu" ve "ÖG Çocuğu Olan Ebeveynlerin Açık Hava Oyun Parklarına İlişkin Görüşlerini Belirleme Formu" gönderilmiş ve 157 ebeveyn (%12.56) anketi yanıtlamıştır. Söz konusu araştırmaya katılan ÖG çocuğu olan ebeveynlerin %81.5'ini anneler oluştururken, %12.7'sini babalar ve %9'unu diğer yakınlar (büyükanne, bakıcı) oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan ÖG çocuğu olan ebeveynlerin %39.5'inin okur-yazar veya ilkökul mezunu, %26.7'sinin ortaokul mezunu, %20.4'ünün ortaöğretim, %5.8'inin önlisans ve %7.6'sının lisans ve lisansüstü mezunu olduğu görülmüştür. Ebeveynlerin %49.7'sinin 27-34 yaş arası, %37.6'sının 35-42 yaş arası, %12.7'sinin 43 yaş ve üzeri olduğu belirlenmiştir. Ebeveynlerin %75.8'inin herhangi bir işte çalışmadığı, %9.6'sının işçi olarak çalıştığı, %9.6'sının kamu kurumunda çalıştığı ve %5.1'inin serbest meslek sahibi olduğu saptanmıştır. ÖG çocukların ise, %38.9'unun kız, %61.1'inin oğlan olduğu görülmüştür. Çocukların yaşlarının %7'sinin 0-18 ay arasında olduğu, %15.3'ünün 19-36 ay arası olduğu, %35.7'sinin 37-54 ay arası olduğu ve %42'sinin 55 ay ve üzeri olduğu saptanmıştır (Yılmaz, 2019).

Söz konusu araştırmada "Açık Hava Oyun Parklarına İlişkin Görüşlerini Belirleme Formu"na detaylı görüşme için iletişim numarasını yazan ebeveynler arasından farklı yetersizlik türleri dikkate alınarak 12 katılımcı (tamamı anne) belirlenerek yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcı annelere ve ÖG çocuklarına ilişkin demografik özellikler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1

Ebeveynlerin ve ÖG Çocuklarının Demografik Özellikleri

Annelere ait demografik özellikler		n	%
Öğrenim durumu	İlkokul mezunu	4	33.3
	Ortaokul mezunu	1	8.3
	Lise mezunu	5	41.6
	Önlisans ve lisans mezunu	2	16.6
Yaş	30-33 arası	6	50
	34-36 arası	3	25
	38-43 arası	3	25

Tablo 1 (devamı)

		n	%
Meslek	Ev hanımı	11	91.6
	Anketör	1	8.3
Toplam		12	100
Çocuklara ait demografik özellikler		n	%
Yaş	51-54 aylık arası	3	25
	56-59 aylık arası	5	1.6
	61-65 aylık arası	2	16.6
	68-71 aylık arası	2	16.6
Cinsiyet	Kız	2	16.6
	Oğlan	10	83.4
Yetersizlik türü	İşitme yetersizliği	2	16.6
	Zihinsel yetersizlik	3	25
	Otizm	3	25
	Down sendromu	1	8.3
	Dil ve konuşma bozukluğu	2	16.6
	Çoklu yetersizlik	1	8.3
Toplam		12	100

Veri Toplama Aracı ve Süreci

Yarı-yapılandırılmış görüşme tekniğinin araştırmacıya sunduğu en önemli kolaylık, görüşmenin önceden hazırlanmış görüşme formatına bağlı olarak sürdürülmesi nedeniyle daha sistematik ve karşılaştırılabilir bilgi sunmasıdır (Grbich, 2013; Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu araştırmada verilerin toplanması sürecinde, sunduğu bu avantaj nedeniyle yarı-yapılandırılmış görüşmelerle veriler toplanmıştır. Yarı-yapılandırılmış görüşme formu oluşturulurken alanyazın taranarak açık uçlu soru havuzu oluşturulmuştur. Hazırlanan yarı-yapılandırılmış görüşme soruları, içerik ve görünüş geçerliği açısından değerlendirilmek üzere iki alan uzmanının (özel eğitim ve okul öncesi eğitim alanlarında görev yapan akademisyenlerin) görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan alınan dönütler ışığında düzenlemeler, değişiklikler yapılmış ve formun son hali oluşturulmuştur. Soruların katılımcılar tarafından kolayca anlaşılabilmesi için mümkün olduğunca anlaşılır ve net bir şekilde ifade edilmesine özen gösterilmiştir. Soruların anlaşılabilirliği, katılımcılar dışındaki üç ebeveyn ile pilot çalışma yapılarak değerlendirilmiş ve yarı-yapılandırılmış görüşme formuna son hali verilmiştir.

Görüşmelerde her bir ebeveyn ile birebir olarak görüşülmüştür. Öncelikle ebeveynler görüşme süreci hakkında bilgilendirilmiş, görüşmenin ses kaydı için izin alınmıştır. Görüşmelerin tamamı özel eğitim kurumlarının boş sınıflarında ya da veli görüşme odalarında gerçekleştirilmiştir. Görüşme sürecinde araştırmacı yönlendirici sorular sormaktan kaçınmıştır. Görüşmeye başlarken araştırmacı kendini tanıtmış, araştırmanın amacını anlatmış, katılımcı bilgilerinin ve yapılacak görüşmenin gizli kalacağını taahhüt etmiştir. Görüşmelerin her biri yaklaşık 30 dakika sürmüştür. Araştırma etiği göz önünde bulundurularak, görüşme yapılan ebeveynlerin isimlerini gizlemek amacıyla sırasıyla K.1'den K.12'ye kadar kodlar verilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen ses kayıtları, bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi ile toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak amaçlanmaktadır. İçerik analizinde temel olarak yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Grbich, 2013; Yıldırım & Şimşek, 2016). Çalışma kapsamında elde edilen veriler, öncelikle

araştırmacılar tarafından ayrı ayrı analiz edilmiştir. Daha sonra araştırmacılar bir araya gelmiş ve yapılan analizler karşılaştırılmış, karşılıklı görüşme sonucunda gerekli düzenlemeler yapılarak bulgulara son hali verilmiştir.

Bulgular

Araştırmada, ÖG çocuğa sahip ebeveynlerin açık hava oyun parklarına ilişkin görüşlerini almak üzere gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen verilerin içerik analizi ile incelenmesi sonucunda dört ana tema ortaya çıkmıştır: 1) olumlu görüşler, 2) kaygılar, 3) beklentiler ve 4) olumsuz görüşler.

Olumlu görüşler	Kaygılar	Beklentiler	Olumsuz görüşler
<ul style="list-style-type: none"> • Çocuğun duygu ve davranışları 	<ul style="list-style-type: none"> • Fiziksel çevre • Kişisel kaygılar 	<ul style="list-style-type: none"> • Fiziksel çevre • Sosyal çevre • Güvenlik 	<ul style="list-style-type: none"> • Fiziksel çevre • Sosyal çevre

Şekil 1. ÖG çocuk ebeveynlerinin açık hava oyun parklarına yönelik görüşlerinden ortaya çıkan ana ve alt temalar.

Olumlu Görüşler

Ebeveynlerin açık hava oyun parklarına yönelik olumlu görüşleri; çocuklarının mutlu olması, kendilerini özgür hissetmeleri, enerjilerini atmalarını sağlamaları şeklindedir. Çocuklarının mutlu hissetmeleri, karşılıklı olarak ebeveynlerin de kendilerini mutlu hissetmelerine yol açmaktadır. ÖG çocuğunun açık hava oyun parklarında hoşlandığı alan ve oyunlar hakkında olumlu düşüncesini dile getiren bir ebeveyn şunları ifade etmiştir:

K.5. “Çocuğum parkta daha çok tırmanmak ve kaymaktan hoşlanıyor... Çocuğum parkta kendini mutlu hissediyor, hani daha aktif oluyor, daha bir yüzü gülüyor, eğlenceli oluyor. Ağlayıp somurtmuyor. Öyle bir muzmızlanma ya da istememe gibi bir durum yaşamıyoruz. Mutlu oluyor, yani seviyor.”

Benzer bir şekilde açık hava oyun parklarında ÖG çocuğunun mutlu hissetmesinin karşılıklı olarak kendine yansıdığından söz eden bir ebeveyn ise;

K.3. “...Zıplama! Bağıra bağıra zıplıyordu mesela. Kendini özgür hissettiğini düşünüyorum. Bir de o maceralı ip örgülerden tırmanmayı çok seviyor. Parkta kendini mutlu hissediyor. Çocuğum eğlendiği için ben de mutlu oluyorum.” demiştir.

Kaygılar

Ebeveynlerin açık hava oyun parklarına yönelik kaygıları (a) fiziksel çevreye ilişkin kaygılar, (b) kişisel kaygılar olmak üzere iki alt temada toplanmıştır.

Fiziksel çevreye ilişkin kaygılar. Ebeveynler açık hava oyun parklarındaki oyun ekipmanlarının tehlikeli ve dayanıksız olmasından kaynaklı kazaların ve istenmeyen durumların yaşanması riskinden endişe ettiklerini ifade etmişlerdir. Açık hava oyun parklarında oyun ekipmanlarının kriterlere uygun olmaması ile ilgili kaygılarını dile getiren bir ebeveyn bu konuda şunları söylemiştir:

K.1. “Dik kaydıraklardan kaymayın demek istemiyorum. Çünkü korkutmak istemiyorum ama çocuğum da korktuğunu hissediyorum, ilk 10-15 dakika kaymak istemiyor... Bazı salıncakların zinciri kopuvercekmış gibi duruyor mesela onlardan kaygılı oluyorum. Vidaları gevşemiş gibi duruyor...”

Benzer şekilde açık hava oyun parklarının materyallerinin çocuklarının kullanıma uygun olmadığı ve çocuğunun parkta kaza geçirmesinden dolayı endişesini dile getiren başka bir ebeveyn (K.12) bu konu hakkında;

“Park çok yanlış yapılmış... kaydırak dik. Kaldırımın kenarında yükselti vardı. Oraya çok yakın yapılmış (kaydırak). Tam kayma esnasında (çocuk)...o kaldırımın taşına çok kötü alını vurdu. O vurma anında kafası morardı ve anında şişti. Ne yapacağımı bilemedim açıkçası. ...hastaneye fırladım” demiştir.

Görüşme bulgularında, ebeveynlerin büyük kısmının açık hava oyun parklarını güvenlik açısından düşük seviyede buldukları ortaya çıkmıştır. Ebeveynlerin güvenlikle ilgili dile getirdiği kaygılar, parktaki yabancı kişilere karşı güvenlik görevlisi veya kameralarının olmaması ve trafik olarak güvenlik tedbirlerinin bulunmadığı şeklindedir. Güvenlik görevlisinin önemine dikkat çeken ve bu konuda görüşlerini dile getiren bir ebeveynin görüşleri aşağıdaki gibidir:

K.8. “*(Çocuğumun) tek başına gitmesini istemiyorum biraz daha ilerilere. Güvenlik var ama güvenlik sadece kulübesinde oturduğu için ya da kameralar olmadığı için çok rahatsızım. Kamera olsa her tarafta belki gönderirim.*”

“Trafik güvenliği” ile ilgili kaygısını dile getiren bir ebeveyn ise bu konuyla ilgili şunları ifade etmiştir:

K.7. “*En büyük şikâyetim yoldan geçen arabanın hızlı olması. Herhangi bir ışık yok. Okulun önünde kasis var... Parkın olduğunu belirtirken hiçbir şey yok, ne levha ne kasis, hiçbir şey yok. (Bir gün çocuğum) koşturdu, top oynuyordu. Araba ile burun buruna geldi...*”

Kişisel kaygılar. Ebeveynler, açık hava oyun parklarında kişisel kaygılarının çocuklarının yetersizliğinden kaynaklı olduğunu belirtmişlerdir. Bu konuda K.8 düşüncelerini aşağıdaki şekilde ifade etmiştir:

“*Devamlı çocuğumu takip ediyorum. Bir yere mi gitti? Bir şey mi olacak? Tedirgin oluyorum... Korkum kayarken düşecek korkusu... (daha önce) kolu kırıldığı için biraz o (korku) var.*”

Ayrıca açık hava parkında ÖG çocuğunun başına kötü bir şey gelebileceğinden endişe eden bazı ebeveynler, parkta olabilecek kötü niyetli insanlarla ilgili kaygı yaşadıklarına dikkat çekmişlerdir (K.4, K.7, K.9, K.12).

Beklentiler

Ebeveynlerin açık hava oyun parklarından beklentileri (a) fiziksel çevre, (b) sosyal çevre olarak 2 alt kategoriden oluşmuştur.

Fiziksel çevre. Ebeveynlerin açık hava oyun parklarındaki materyallerden; donanım ve çeşitlilik, özel gereksinimine uygun materyaller ve uygun malzeme yapısı, park alanlarının genişliği, tırmanma, zıplama gibi tehlike içermeyen ancak macerayı destekleyen oyun ekipmanları, çocukların yaşlarına ve düzeylerine uygun farklı oyun alanları konularında istekleri/beklentileri olduğu görülmüştür. Bu kapsamda, ebeveynlerin öncelikli olarak dile getirdikleri beklenti/istek ise, ÖG çocuklara yönelik parkta bulunan materyallerin çeşitliliğidir. Bir ebeveyn, bu konu hakkında beklentisini şu şekilde dile getirmiştir:

K.1. “*Sadece benim çocuğum için değil, tüm çocuklar macera içeren, riskli şeyleri seviyor ve kesinlikle hiçbir aksilik çıkmadan, eksiklikler olmadan, tehlike barındırmadan üretilmesini isterdim. Başka tırmanma haricinde yumuşak, mesela trampolin gibi zıplamaya yönelik şeyler olsa çok iyi olurdu.*”

Ayrıca ebeveynler çeşitli müzik alanları, sportif aktivite alanları, sesli kitap ve eğitici oyun alanları; evcil hayvanlara yönelik alanlar önererek oyun parkındaki materyallerin çeşitliliğinin ve donanımın artması yönünde beklentilerini dile getirmişlerdir. Örnek olarak:

K.5. “*Çocuk müzikleri ile ilgili kareoke gibi şeyler olursa çok güzel olur diye düşünüyorum. Kum (olmasını isterdim). Yurt dışındaki parklarda kumlar var. ...çocuklar orada kürekle şekil vermeye çalışıyorlar. ...öyle bir bölümün ya da bir alanın olmasını çok isterdim.*”

K.6. “*Mesela benim oğlum basketbol, futbolu seviyor. Küçük çocuklar için futbol alanı olsa iyi olur. Basketbol, futbol. Ben futbol sahası isterim, basketbol sahası isterim. Benim çocuğum genelde öyle şeyleri seviyor.*”

K.4. *“Ben (parkın) bir kenarında canlı hayvan istiyorum evcil olarak kedi, köpek. (Çocuğum) sevmiyor biraz sevsin ve alışsın diye istiyorum. Mesela kedi, köpek, tavşan gibi...”*

Bunların yanı sıra, açık hava oyun parklarında yeşilliklerin olmamasından, park ve çevresinin betonlar ile çevrili olmasından rahatsızlığını dile getiren bir ebeveyn bu konudaki beklentilerini şöyle belirtmiştir:

K.2. *“Parkta uygunsuz hiçbir şey görmedim ama daha değişik şeyler olabilirdi tabi. Engelliler için yol, rampa, büyük ve küçük yaş grubu için ayrı ayrı jimnastik aletleri, aile için oturma kamelyaları, çocuklar için güzel farklı oyun aletleri, ördek havuzu. Aile oturma yeri, çay bahçesi, yeşillik, çiçeklik, ağaçlık.”*

İşitme yetersizliği olan bir çocuğun ebeveyni ise, açık hava oyun parklarında salıncak ve kaydırakların çocuğunun işitme cihazına zarar vermesinden rahatsızlığını dile getirerek bu konudaki beklentisini şöyle ifade etmiştir:

K.10. *“Salıncığın demir zincirlerden dolayı mıknatıs direkt oraya gidiyor. Kulağındaki cihazın mıknatısı direkt cihazın demirine yapışıyor, çekiyor. Cihaz kapanmıyor ama zincir kulağından cihazı çekip alıyor. O an cihaz düşebilir ve hasar görebilir.... Kaydırakta statik elektrik sonucu cihazı kapatıyor, pili bitiyor, zarar veriyor alternatif ne olabilir mesela ahşap olabilir...”*

Ayrıca bazı ebeveynler özel gereksinim türleri göz önünde bulundurularak ayrı parklar yapılabileceğini belirtmiştir. Bu konuda bir ebeveyn (K.11) şu ifadeleri kullanmıştır:

“ÖG çocuklar için ayrı park yapılmalı, sadece onların kullanabileceği olabilir. En basiti salıncığın zinciri plastik olabilir. Kaydıraklar plastik değil de sürtünmeden dolayı elektriklenme oluşmayan materyaller kullanılabilir. ...Sert zeminler değil de kum havuzu gibi yumuşak zeminler olabilir.”

Ayrıca, görüşmelerde açık hava oyun parklarında güvenlik ile kaygılarını dile getiren ebeveynlerin bu tedirginliklerinin en aza indirilmesi için alınabilecek tedbirler konusundaki beklentilerini de dile getirdikleri görülmüştür. Bu beklentiler açık hava oyun parklarında uygunsuz davranışlarda bulunan yetişkinlere karşı güvenlik görevlisi ve bekçisi, güvenlik kamerası, trafik güvenliği açısından yollara kasis, trafik ışığı, yaralanma ve kazalara karşı acil durumlar için eczane, sağlık ocağı gibi sağlık kurumlarına yakın yerlere parklar yapılması konularına yöneliktir. Bir ebeveyn açık hava oyun parklarında güvenlik kamerasının yaşanabilecek olumsuz durumlara karşı yetersiz olacağını, olumsuzlukların yaşanmaması için güvenlik görevlisinin bulunması gerektiğini ifade ederken, bazı ebeveynler ise yaralanmalar, kazalar göz önünde bulundurularak eczane, sağlık ocağı gibi sağlık kuruluşlarına yakın yerlere parkların yapılması beklentilerini belirtmişlerdir.

Ebeveynlerin çoğu parkın çevresinin güvenlik açısından kapalı ya da tedbirli olması gerektiğini ifade etmiştir. Açık hava oyun parklarının güvenlik açısından çevresinin kapalı olması gerektiğini belirten bir ebeveyn parktaki malzemelerin de güvenlik açısından uygun ve sağlıklı olması gerektiğinin önemini şu şekilde ifade etmiştir:

K.10. *“Mevcut parklar çocuğumun eğlenmesi için yeterli değil. Daha farklı şeyler olmasını isterim. Bize bayağı uzak düşüyor, park yakın olmasını isterdim..... Çevresinin kapalı olmasını isterdim. Önlerinde güvenlik sağlaması için, düşmemeleri için öyle şeylerin olmasını isterdim.”*

Açık hava oyun parklarının etrafının çevrili olmamasından dolayı yaşadığı olumsuzluğu dile getiren bir ebeveyn ise bu konuda şunları söylemiştir:

K.5. *“Benim en büyük korkum parkın çevresinin kapalı olmaması. Çünkü benim çocuğum hiç bilmeden kaçıyor, yola gidiyor, koşuyor. Sürekli gözüm üstünde koşmasını diye, kaçmasını diye. (Parkta) çok mutlu olduğu için aktif, hiperaktif oluyor. Koşuyor, zıplıyor... O anda bilmiyor yola gidiyor. Kapalı değilse çok büyük risk oluyor benim için.”*

Ebeveynlerin birçoğu açık hava oyun parklarının güvensiz olduğunu, parklarda can sıkıcı olayların çok olmasından dolayı rahatsızlığını dile getiren bir ebeveyn güvenlik ile ilgili beklentisini şu şekilde ifade etmiştir.

K.2. *“Geceleri kapkaranlık. Bazı yerlerde ışıklandırma var, bazı yerlerde yok. Parkta çok olaylar oluyor. Çocuklara kötülük gelmesin, olaylar olmasın... Rahat rahat gezilsin. ...Parklarda güvenlik olmasını çok isterim.”*

Sosyal çevre. Açık hava oyun parklarındaki sosyal çevreye ilişkin beklentilere bakıldığında; ebeveynlerin parklara kullanıcıları tarafından gereken özenin gösterilmediği, parkın temiz kullanılması gerektiği, bilinçlenme adına geri dönüşüm kutularının olması gerektiği ve oturma bankları gibi çevresel düzenlemelerin yapılması gerektiğini belirttikleri ortaya çıkmıştır. Açık hava oyun parklarında farkındalık çalışmalarının olmasına yönelik bir beklentisi olduğunu dile getiren bir ebeveyn, bu konuyu şöyle açıklamıştır:

K.9. *“Özel çocukları anlatan bir şeyler yapılabilir, parklarımıza koyulabilir, gösterilebilir. Bunu bütün herkes okuyabilirler, görürler en azından. Böylelikle farkındalık yaratılabilir. Diğer normal (gelişen) çocuklarımız da öğrenmiş olurlar. Onlar da ona göre yaklaşmaya başlarlar. Parklarımızda hiç böyle şeyler yok.”*

ÖG çocukların ötekileştirilmemesi ve dışlanmaması, normal gelişim gösteren diğer akranları ile birlikte kaynaşması için hep beraber aynı parkta oynayabilecekleri, farklı özel gereksinim tür ve gelişim düzeyleri uygun şekilde oyun alanları tasarlanabileceğini belirten bir ebeveyn ise bu konular hakkında şunları demiştir:

K.4. *“Eğer engelli için bir park dersek, zaten o zaman yine sınıflandırmış oluyoruz. Bu normal çocuk, bu engelli çocuk. Hepsinin bir arada oynayabileceği bir şeyler tasarlanmalı bence.”*

Olumsuz Görüşler

ÖG çocuğa sahip ebeveynlerin açık hava oyun parklarına yönelik olumsuz görüşleri (a) fiziksel çevreye ilişkin, (b) sosyal çevre olmak üzere iki alt temada toplanmıştır.

Fiziksel çevre. Ebeveynlerin açık hava oyun parklarındaki materyallerle ilgili olumsuz düşüncelerinde hijyen, parktaki materyallerin çeşitliğinin yetersizliği, materyallerin dayanıksızlığı ve sağlık açısından güvensiz olması unsurlarını dile getirdikleri görülmüştür. ÖG çocuğu olan 12 ebeveyninden 5 katılımcı parkların yeterince temiz olmadığını belirtmiştir. Örnek olarak, bir ebeveyn materyallere yönelik hijyen açısından olumsuz görüşlerini şu şekilde açıklamıştır:

K.7. *“... Biz parkta bir şeyler alıp yemek istediğimizde kedi bizim etrafımızda dolaşiyor, bir şeyler istiyor, rahatsız ediyor. ... kedi ister istemez pisliğini gömüyor o toprağın içine. Ben de çocuğumun kumla oynamasına izin vermiyorum.”* şeklinde düşüncelerini dile getirmiştir.

Açık hava parkında materyal ve parktaki araçların yetersizliğinden rahatsızlığını 12 ebeveyninden 6'sı dile getirmiştir. Parktaki araçların yetersizliğinden rahatsızlığını dile getiren bir ebeveyn;

K.2. *“...bazen biz oturacak yer bulamıyorduk. Çimlerin üzerine ıslak yere oturulmuyor. Ayakta dikiliyoruz....”* demiştir.

Açık hava oyun parklarındaki materyallerden dolayı yaşadığı olumsuzluğu dile getiren başka bir ebeveyn ise bu konuda şunları söylemiştir.

K.10. *“Kaydıraktan kayarken kulağı işitme cihazlı olduğu için orada elektrik yapıyor ve cihaza zarar veriyor. Cihazın pilini bitiriyor kayarken elektrik çıkması sonucu cihaz çalışmıyor.”*

Sosyal çevre. Ebeveynlerin açık hava oyun parklarındaki sosyal çevreden kaynaklanan olumsuz yaşantı ve düşüncelerine ilişkin olarak; duyarsız insanların olması ve ailevi/özel sebeplere ilişkin unsurları dile getirdikleri görülmüştür. Öncelikle açık hava parkında çocuğunun ÖG olması açısından sosyal çevre kaynaklı yaşadığı olumsuzluğu dile getiren bir ebeveyn bu konuda şunları söylemiştir.

K.9:“... (Parka) bir aile geldi. Aile sürekli tedirginlik içinde.... M***'e müdahalede bulunuyorlar. 'Yaklaşma, yaklaşma, uzak dur' diyerek. Kızları kaydırağın tepesine çıktı, oturdu, kaymıyor. Benim çocuğum da arkasından hafifçe itti. Onun yüzünden söylemedikleri lafı bırakmadılar... Madem öyle problemi var çıkartmayın (gibi). Ben bu tarz olaylarla çok sık karşılaştım aslında. Onun için bir dönem çocuğumu dışarıya çıkarmama kararı almıştım...”

Sosyal çevreden kaynaklanan olumsuz deneyimlerle ilgili K.4. ayrıca şunları da dile getirmiştir:

“Bizim engelli çocuklarımız zaten dışlanıyor her konuda ama normal çocuklar içerisinde, Tabi bu da ailelerin bilinçlendirilmesi ile alakalı. Sadece parkta çocuğumu salıvereyim, kendi başına oynasın değil. Bunda büyüklerin de büyük sorumluluğu var.

Tartışma ve Sonuç

ÖG çocuğu olan ebeveynlerin açık hava oyun parkları hakkındaki görüşlerinin incelendiği bu araştırmada, elde edilen veriler olumlu görüşler, kaygılar, beklentiler, olumsuz görüşler olmak üzere dört kategoride toplanmıştır.

Açık hava oyun parklarının çocukların oyun ihtiyacını karşılama durumuyla ilgili araştırmaya katılan ebeveynlerin büyük bir çoğunluğunun parkların ÖG çocuğunun oyun ihtiyacını karşıladığını düşündüğü belirlenmiştir. Buna paralel olarak, Ulutaş ve Şimşek (2014) tarafından yapılan araştırmada da ebeveynlerin büyük bir oranın çocuklarının oyun alanından memnun kaldığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, ebeveynlerin açık hava oyun parklarında kullanıcıların temizlik kurallarına uygun olmayan davranışlar sergilediklerini gördükleri, parklarda çöp kutularının artırılması, çeşme ve tuvalet bulunması gerektiği ile ilgili görüşlerini paylaştıkları da tespit edilmiştir. Benzer şekilde, Horton (2017) ve Pouya ve diğerleri (2018) tarafından yapılan araştırmalarda ÖG çocuğa sahip ebeveynlerin oyun parklarında su olanakları, tuvalet ve çöp kutusu bulunmasını istedikleri belirlenmiştir. Yapılan araştırmalarda, açık hava oyun parklarından etkili şekilde yararlanılabilmesi için temizliğin önemli olduğu vurgulanmıştır (Casey & Harbottle, 2018; Playworld, 2015).

Araştırmada ayrıca, ebeveynlerin açık hava oyun parklarında bulunmasını bekledikleri özellikler arasında öncelikli olarak çocukların yaşına uygun bol çeşitte ve güvenli materyaller ile çocukların yetersizlik türüne ve derecesine göre onların kullanabileceği farklı araçların geliştirilmesi yer almıştır. Nitekim Pola (2015) yalnızca kaydırac ve salıncaklardan oluşan geleneksel parkların çocukların çoğunluğu tarafından kullanılamayacağı için bunların yanında yükseltilmiş kum havuzları, labirentler, çeşitli özelliklerde salıncaklar gibi ÖG çocukların yardım almadan özgürce kullanabileceği oyun elemanlarının da bulunması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca, yapılan araştırmalarda yalnızca sabit ekipmanların bulunduğu oyun alanlarının çocukların sergiledikleri oyun davranışlarını kısıtladığı, dolayısıyla gelişimlerini sınırlı düzeyde desteklediği belirtilmektedir (Bulut & Kılıçaslan, 2009; Fjortoft, 2001; Metin, 2003; Moore, 2002).

Parkın sunduğu olanaklar ile ilgili olarak ebeveynlerin beklentilerinin çocukların ilgilerine, yaş ve gelişim düzeylerine hitap edebilecek sayıda ve çeşitlilikte materyallerin bulunması yönünde olduğu saptanmıştır. Benzer olarak Ripat ve Becker (2012), ÖG çocukların oyun alanlarında, duyuşsal ve motor deneyimler kazanmak istediği; aynı zamanda oyun alanındaki farklı nesnelere çeşitli oyunlar oynayarak hayal güçlerini geliştirdiğini belirlemişlerdir. Ebeveynlerin ise oyun alanında çocukların motor ve sosyal becerilerinin desteklenmesini beklediklerini saptamışlardır. Amerijckx ve Humbleti (2015) ise açık hava oyun parklarının çocukların oyun alanında iyi zaman geçireceği faaliyetlere katılabilmeleri, çevreyi keşfetmesi ve dünyayı öğrenmesini sağlayacak olanaklar sunması gerektiğini belirtmişlerdir.

Araştırmada açık hava oyun parklarıyla ilgili yeşil alanların olmasına yönelik beklentiler de dile getirilmiştir. Turgut ve Yılmaz (2010) oyun alanının doğal özellikler barındırmasının, çocukların gelişim ve öğrenmelerinin desteklenmesi açısından önemli olduğunu vurgulamışlardır. Avrupa Çevre Ajansı (2015) tarafından yapılan çalışmada ise yeşil alanların tasarlanmasının çevresel tehlikeleri azalttığı ve insan sağlığına katkılar sunduğu vurgulanmıştır. Oyun parklarının, çocukların yaratıcılıklarını ve hayal güçlerini destekleyecek,

kendi kapasitelerinin farkına varmalarını sağlayacak, doğal çevreyle etkileşimini güçlendirecek çeşitli uyarıcılarla donatılmış olması gerekmektedir (Little & Eager, 2010).

Ayrıca, ebeveynlerin açık hava oyun parklarının güvenli bir yer olmasına önem verdikleri belirlenmiştir. Ebeveynlerin rahatsız oldukları durumlar arasında parkın trafiğe yakın olması ve tanıdık olmayan ziyaretçilerin varlığı; açık hava oyun parklarından beklentileri arasında da güvenlik görevlisinin ya da güvenlik kamerasının olması yer almıştır. Güvenlik, günümüzde çocukların dışarıda oynamalarına ilişkin ebeveynlerin en büyük kaygıları arasında yer almaktadır (Cevher-Kalburan, 2014a). Yapılan araştırmalarda ebeveynlerin, tehlikeli yabancı ve trafik kaygısından ötürü çocuklarının dışarıda oyun oynamalarını kısıtladığı görülmektedir (Örneğin, Cevher-Kalburan, 2014b, Memik, 2004; Şişman & Özyavuz, 2010; Veitch vd., 2006).

Bunların yanı sıra, ebeveynlerin, diğer anne babalardan ÖG çocuklarına yönelik olumsuz tutumlarından dolayı üzüntü ve endişe yaşadıkları belirlenmiştir. Yapılan bazı araştırmalarda da normal gelişim gösteren çocukların ebeveynlerinin ÖG çocuğa karşı olumsuz tutum sergiledikleri belirlenmiştir (Bozarlan & Batu, 2014; Gök & Erbaş, 2011; Sucuoğlu, Bakkaloğlu, İşcen-Karasu, Demir, & Akalın, 2014; Yüksel & Tanrıverdi, 2019). Buna paralel olarak, Türkiye’de yapılan araştırmalarda özel gereksinimli çocuğa sahip ebeveynlerin sosyal çevreden yeterli destek alamadıkları tespit edilmiştir (Karadağ, 2009; Kurt, Tekin, Koçak, Kaya, Özpulat, & Önat, 2008; Özşenol, Işıkhan, Ünay, Aydın, Akın, & Gökçay, 2006). Karadağ (2009) tarafından ÖG çocuğa sahip annelerin yaşadıkları güçlükler ile aileden algıladıkları sosyal destek ve umutsuzluk düzeylerini incelemek amacıyla yapılan araştırmada, annelerin toplumun bakış açısından rahatsız oldukları ve çevreleri ile iletişim kurmakta güçlük çektikleri belirlenmiştir. Özşenol ve diğerleri (2003) ÖG çocuğa sahip ebeveynlerin aile içinde oluşabilecek iletişim güçlükleri, çocuğa çeşitli sosyal beceriler kazandırma, çocuğun gelişimi, eğitimi ve tedavisi için bilgi edinme gibi konularda aile dışı desteğe ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir. Benzer şekilde Karadağ (2014), ebeveynlerin yakın arkadaşlık ilişkilerine ve duygusal desteğe ihtiyaçları olduğunu; bu desteği aile içinden, akrabalarından ve yakın çevreden, uzmanlardan ve aynı durumda olan diğer ebeveynlerden alabileceklerini belirtmiştir.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin açık hava oyun parklarında yaşadıkları olumsuz durumlar arasında, çocuğun oyun parkında akranları tarafından dışlanması da bulunmaktadır. Yapılan görüşmelerde normal gelişim gösteren çocukların ÖG çocuktan uzak durmayı tercih ettikleri ifade edilmiştir. Serman’ın (2018) çalışmasında da ÖG çocukların, açık hava oyun parklarında normal gelişim gösteren akranları tarafından oyun arkadaşları olarak görülmediği belirlenmiştir. Buna karşılık, ÖG çocukların görüşlerinin alındığı araştırmalarda (Burke, 2012; Prellwitz, 2007) çocukların parkları yetişkinlerden uzakta diğer çocuklarla daha rahat konuşabilecekleri özel alanlar olarak gördükleri; diğer çocuklarla birlikte oynamak, yeni arkadaşlar edinmek için parklara gittikleri saptanmıştır. Ancak Prellwitz ve Skar (2007) açık hava oyun parklarının fiziksel özelliklerinin akranlarla etkileşimi desteklemediği sonucuna varmışlardır.

Öneriler

Her bir çocuğun oyuna eşit bir şekilde erişim hakkı bulunmaktadır. Dolayısıyla çocukların en doğal öğrenme şekli olan oyuna dâhil olması birçok ülkede yasalar ile garanti altına alınmıştır. Bu bağlamda son yıllarda “yeterlilik düzeyi ne olursa olsun, ÖG çocuklar dâhil tüm çocukların oyuna eşit bir şekilde katılması ve açık hava oyun parklarının evrenselliği ve evrensel tasarımı” gibi konular gündeme daha sık gelmeye başlamıştır. Çocuk oyun ile öğrenmekte, gelişmekte ve yaşam deneyimi kazanmaktadır. Açık hava oyun parklarındaki oyun araçları ve ekipmanlarının ÖG çocuklara uygun olacak şekilde tasarlanması gerekmektedir. Açık hava oyun parklarının yetişkin ve gençlerin de oyun faaliyetlerine ve açık hava oyun parkı etkinliklerine katılımını teşvik edebilecek özellikler taşıması çocuk, genç ve yetişkin sosyalleşmesinin sağlanması açısından önem taşımaktadır.

Araştırmada ebeveynler veya yetişkinler için oturma alanları, gölgelik alanlar, tuvalet gibi olanaklar da bulunmasını istemişlerdir. Bu nedenle, açık hava oyun alanlarının ebeveynlerin günlük streslerinden arınabilecekleri, arkadaş edinebilecekleri, sosyal destek görebilecekleri şekilde olanaklara sahip olmasının önemli bir gereklilik olduğu düşünülmektedir. Buna karşılık, ebeveynler diğer ailelerin kendilerine ve özellikle ÖG

çocuklarına karşı yaklaşım ve tutumlarından dolayı rahatsızlık duymaktadırlar. Bu bağlamda, ÖG çocuklarla ilgili bireylerin farkındalıklarını arttırmak, eşitlikçi bir anlayış kazandırmak ve olumlu tutumlar geliştirmek amacıyla yerel yönetimler, eğitim kurumları ve sivil toplum kuruluşları işbirlikli projeler geliştirebilir; yazılı ve görsel medyadan faydalanarak tüm halkın bilinçlenmesine katkı sağlayabilir.

Küçükler (2001), ÖG çocuğa sahip ebeveynlere yönelik eğitim programlarının ebeveynlerin duygusal olarak rahatlamalarına, yeterli duygusu geliştirmelerine ve diğer ebeveynlerin deneyimlerinden yararlanabilmelerine olanak sağlayarak ÖG çocuğa sahip olmaktan kaynaklanan zorluklarla daha kolay baş edebilmelerine yardımcı olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda ÖG çocuğu olan ebeveynlerin açık hava oyun parklarından çocuğun en iyi şekilde faydalanabilmesine ve böylece normal gelişim gösteren akranları ile kaynaşabilmesine nasıl destek verebilecekleri konusunda uzmanlar tarafından eğitim programları düzenlenebilir.

Açık hava oyun parklarında çocukların tüm gelişim alanlarını destekleyecek çeşitlilikte araçların bulunması, çocukların gruplar halinde oyunlar oynayabilecekleri geniş alanların olması, parkların çocukların doğayla etkileşim kurabilecekleri yeşil unsurlarla zenginleştirilmiş olmasının gerekli olduğu da düşünülmektedir. Bunun yanı sıra hem normal gelişim gösteren çocukların hem ÖG çocukların birlikte oyun oynayarak kaynaşmasını destekleyecek ekipmanlar tasarlanabilir.

Açık hava oyun parklarında karşılaşılabilecek kazalar, özel durumlar ve karşılaştıkları bu durumlar karşısında yapılması gerekenler konusunda açık hava oyun parklarında yazılı kuralların bulunmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Michael-Siu, Wong ve Lam (2017) ve Shi (2017) tarafından yapılan çalışmalarda, oyun alanlarında ÖG bireylere yönelik işaretler, levhalar, renkler bulundurulması gerektiği belirtilmiştir. Oyun parkındaki salıncak, kaydırak gibi ekipmanların düşme, çarpma gibi kazaları en aza indirecek şekilde konumlandırılması; zeminin ciddi yaralanmaları önleyecek şekilde tasarlanması, oyun araçlarının malzemelerinin ise sağlık ve kullanım açısından en verimli olacak şekilde tercih edilmesi gerekmektedir. Bir diğer önemli konu, oyun ekipmanlarında plastik malzeme kullanılması işitme cihazı kullanan çocuklar açısından dezavantaj oluşturmaktadır. Araştırma bulguları arasında, işitme cihazı kullanan çocuğun cihazın pilinin bitmesinden dolayı plastik kaydıraklar ve salıncaklardan etkili şekilde yararlanamadığı yer almıştır. Yapılan araştırmalar da plastik ekipmanların işitme cihazlarını deşarj ettiği ve çocukların bu durumdan olumsuz etkilendiğini göstermiştir (Callison, 2013; Hilgenbrinck, Pyfer, & Castle, 2004; Nelson & Johnston, 2003). Bu açıdan oyun alanlarında kapsayıcılık ele alınırken, işitme cihazı kullanan çocuklar da düşünülerek plastik ekipmanlar yerine ahşap, mermer gibi farklı malzemelerden üretilmiş olanların kullanılması önem taşımaktadır.

Bunların yanı sıra, açık hava oyun parklarındaki araç ve ekipmanların sağlıklı ve dayanıklı malzemelerden yapılması, düzenli şekilde bakım ve onarımlarının gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Pek çok araştırmada açık hava oyun parklarının tasarım ve kullanımına ilişkin erişilebilirlik politikalarının belirlenerek yasal mevzuatlar ve standartlar getirilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Pouya vd., 2017; Uslu vd., 2016; Yantzi vd., 2010; Yüce-Eşkil, 2011).

Çalışma grubunda görme ve bedensel yetersizliği olan çocukların ebeveynlerinin bulunmaması bu araştırmanın bir sınırlılığıdır. Yücel (2005) oyun alanı tasarımlarında “özel gereksinimli” algısının yalnızca bedensel yetersizlikleri kapsadığını; görme, işitme, zihinsel yetersizlik gibi farklı özel gereksinim grupları için sınırlı sayıda çalışmaların yapıldığını belirtmiştir. Bu nedenle yapılacak sonraki çalışmalarda tüm yetersizlik türleri göz önünde bulundurularak çeşitli ölçme araçları geliştirilmesi ve yetersizlik gruplarını dengeli biçimde temsil eden örneklemeler üzerinde araştırma yapılması önerilmektedir.

Ebeveynlerin açık hava oyun parklarında ne gibi sorunlar yaşadıkları, açık hava oyun parklarından beklentileri, kaygıları ve bu sorunlar karşısında ne gibi çözümler üretilebileceğine ilişkin anket, görüşme, fotoğraf inceleme gibi yöntemlerle birlikte, çocukların ve ebeveynlerin açık hava oyun parklarında sergiledikleri davranışları belirlemeye yönelik gözleme dayalı çalışmaların yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca açık hava oyun parklarının fiziksel özellikleri ve kullanıcı gereksinimleri; özel gereksinimi olan çeşitli yaş gruplarındaki çocukların, evrensel tasarım konusunda uzman peyzaj mimarların, eğitimcilerin (özel eğitim

öğretmenleri, okul öncesi öğretmenleri, rehber öğretmenler ve diğer eğitimcilerin) ve diğer profesyonellerin de görüşleri alınarak incelenmelidir.

Bunun yanı sıra, ülkemizde evrensel tasarım ilkeleri temel alınarak, bilimsel bilgi ışığında ve disiplinler arası bir yaklaşımla açık hava oyun parkları tasarlanıp inşa edilerek, kullanıcı gereksinimlerini karşılama durumu ve çocukların gelişimlerine katkısını ortaya koyan deneysel ve uygulamalı çalışmaların yapılmasının önemli bir gereklilik olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, kültürlerarası karşılaştırmalı araştırmalar ve ÖG çocukların açık hava oyun parklarında oyun fırsatlarının artırılmasına yönelik ortak projeler gerçekleştirilmesinin, ÖG çocukların toplumdan soyutlanmaması, çocukluk yaşlarını normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte doyusıya yaşayabilmeleri ve böylece sağlıklı, kendileriyle barışık, özgüvenli ve mutlu bireyler olarak yetişmeleri açısından önemli katkılar sağlayacağına inanılmaktadır.

Kaynaklar

- Allen K. E., & Schwartz, I. S. (1996). *The exceptional child: Inclusion in early childhood education* (3rd ed.). Albany, NY: Delmar Publishers, Washington, D.C.
- Amerijckx, G., & Humblet, P. (2015). Uses and perceived benefits of children's recreational activities: The perspectives of parents and school professionals. *International Journal of Child Care and Education Policy*, 9(11), 1-17. doi: 10.1186/s40723-015-0013-z
- Anderson-McNamee, J. K., & Bailey, S. J. (2010). The importance of play in early childhood development. *Montana State University Extension*, 4(10) 1-4. Retrieved from <http://health.msuextension.org/documents/MT201003HR.pdf>
- Avrupa Çevre Ajansı. (2015). *SOER 2015-The European environment-state and outlook 2015*. Retrieved from <https://www.eea.europa.eu/soer>
- Ayan, S., & Ulaş, M. (2015). Türkiye'de kullanılan oyun alanı donatılarının gelişmiş ülkelerdeki modellere göre incelenmesi [The examination of playground equipments which are used in Turkey according to the models in developed countries]. *Route Educational and Social Science Journal*, 2(3), 130-145.
- Ball, D., Gill, T., & Spiegel, B. (2012). *Managing risk in play provision: Implementation guide*. The Department for Children, Schools and Families and the Department for Culture, Media and Sport. Retrieved from <http://www.playengland.org.uk/media/172644/managing-risk-in-play-provision.pdf>
- Bayraktaroğlu, B., & Büke, A. (2015). Çocuk oyun alanlarının evrensellik ölçütleri açısından incelenmesi: Fenerbahçe-Pendik sahil şeridi örneği [Investigation of playgorunds in terms of universalized criteria: Fenerbahçe-Pendik coastal band example]. *Süleyman Demirel Üniversitesi Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi*, 3(3), 371-378.
- Bekçi, B. (2012). Fiziksel engelli kullanıcılar için en uygun ulaşım akslarının erişebilirlik açıdan irdelenmesi: Bartın kenti örneği [The investigation of transportation axes with respect to accessibility for people having disabilities: The case of the Bartın city]. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 14(1), 26-36.
- Bento, G., & Dias, G. (2017). The importance of outdoor play for young children's healthy development. *Porto Biomedical Journal*, 2(5), 157-160. doi: 10.1016/j.pbj.2017.03.003
- Bohn-Goldbaum, E. E., Phongsavan, P., Merom, D., Rogers, K., Kamalesh, V., & Bauman, A. E. (2013). Does playground improvement increase physical activity among children? A quasi-experimental study of a natural environment. *Journal of Environmental and Public Health*, 2013(Special Issue), 1-10. doi: 10.1155/2013/109841
- Bozarslan, B., & Batu, E. S. (2014). Özel anaokullarında çalışan eğitimcilerin okulöncesi dönemde kaynaştırma ile ilgili görüş ve önerileri [Examining the opinions of teachers working in private preschools about inclusion]. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 86-108.
- Brodin, J., & Lindstrand, P. (2006). *Inclusion of children in outdoor education learning in motion: Part I*. Report No. 43, Stockholm Institute of Education, Child & Youth Science. Retrieved from https://www.buv.su.se/polopoly_fs/1.48830.1320917351!/TKH_43.pdf
- Bruno, T. S. (2016). *Making children-inspired playgrounds everywhere: A case study of the creation of the playground using recycled materials at Kampala School for physically handicapped* (Master's thesis, Oslo and Akershus University, Uganda). Retrieved from https://oda-hioa.archive.knowledgearc.net/bitstream/handle/10642/3484/tusingwire_MAYPH5900_2016.pdf?sequence=2&isAllowed=y

- Bulut, Z., & Kılıçaslan, Ç. (2009). Çocuğa özgüven kazandırmada önemli bir ilke: Çocuk oyun alanlarında güvenlik [An important principle to encourage self-reliance to child: Playground safety]. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 10(1), 18-85.
- Burke, J. (2012). 'Some kids climb up; some kids climb down': Culturally constructed play-worlds of children with impairments. *Disability & Society*, 27(7), 965-981.
- Callison, K. (2013). Designing playgrounds for children with cochlear implants. Retrieved from <https://www.gametime.com/news/designing-playgrounds-for-children-with-cochlear-implants>
- Casey, T., & Harbottle, H. (2018). A guide to creating accessible and inclusive public play spaces. Retrieved from <https://www.inspiringscotland.org.uk/wp-content/uploads/2018/05/Free-to-Play-Guide-to-Accessible-and-Inclusive-Play-Spaces-Casey-Harbottle-2018.pdf>
- Center for Universal Design. (1997). *The principles of universal design, Version 2.0*. Raleigh, NC: North Carolina State University. Retrieved from https://projects.ncsu.edu/ncsu/design/cud/about_ud/udprinciplestext.htm
- Cevher-Kalburan, N. (2014a). Erken çocukluk döneminde riskli oyun [Risky play during early years]. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(3), 943-960.
- Cevher-Kalburan, N. (2014b). Okul öncesi dönem çocuklarının dış mekânda oyun fırsatları ve ebeveyn görüşleri [Preschool children's opportunities and parents' opinions regarding outdoor play]. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 3(2), 113-135. doi: 10.21560/spcd.21616
- Czakczynska-Podolska, M. (2014). The impact of playground spatial features on children's play and activity forms: An evaluation of contemporary playgrounds' play and social value. *Journal of Environmental Psychology*, 38, 132-142. doi: 10.1016/j.jenvp.2014.01.006
- Deretarla-Gül, E. (2012). Ailelerin çocuk bahçelerine ve çocuk bahçelerindeki materyallere bakış açılarının incelenmesi [Examination of the viewpoints of the parents in the children's playgrounds and the materials in the children's playgrounds]. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(3), 261-274.
- Duman, G., & Koçak, N. (2013). Çocuk oyun alanlarının biçimsel özellikleri açısından değerlendirilmesi (Konya ili örneği) [Evaluating structural properties of children playgrounds (Konya city sample)]. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 64-81.
- Dunn, K., & Moore, M. (2005). Developing accessible play space in the UK: A social model approach. *Children Youth & Environments*, 15(1), 332-346.
- Erdem, Ö. (2003). *Okul öncesi eğitim birimlerinde dış mekân tasarım ilkeleri [Outdoor design criteria for preschool education centers]* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezinden edinilmiştir. (Tez Numarası: 131333)
- Fjortoft, I. (2001). The natural environment as a playground for children: The impact of outdoor play activities in pre-primary school children. *Early Childhood Education Journal*, 29(2), 111-117.
- Fromberg, D. P., & Bergen, D. (2006). Introduction. In D.P. Fromberg & D. Bergen (Eds.), *Play from birth to twelve: Contexts, perspectives and meanings* (pp. xv-xx). New York: Routledge.
- Frost, J., & Sutterby, J. (2017). Outdoor play is essential to whole child development. *Young Children*, 72(3), 82-85.
- Gök, G., & Erbaş, D. (2011). Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri ve önerileri [Early childhood teachers' opinions about and suggestions for inclusion programs]. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 3(1), 66-87.

- Graue, E. M., & Walsh, D. J. (1998). *Studying children in context: Theories, methods and ethics*. Thousand Oaks, California: Sage.
- Grbich, C. (2013). *Qualitative data analysis: An introduction* (2nd ed.). London: Sage.
- Greig, A., Taylor, J., & MacKay, T. (2007). *Doing research with children* (2nd ed.). London: Sage.
- Günay, N. (2016). *Fiziksel çevrelerin çocuk üzerindeki etkisi bağlamında kapsayıcı oyun alanları [The impact of physical environment on children: Inclusive playgrounds]* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezinden edinilmiştir. (Tez Numarası: 432215)
- Hilgenbrinck, L.C., Pyfer, J., & Castle, N. (2004). Students with cochlear implants: Teaching considerations for physical educators. *Journal of Physical Education*, 75(4), 28-33.
- Horton, J. (2017). Disabilities, urban natures and children's outdoor play. *Social and Cultural Geography*, 18(8), 1152-1174. doi: 10.1080/14649365.2016.1245772
- Jansson, M. (2009). *Management and use of public outdoor playgrounds* (Doctoral Thesis, Swedish University of Agricultural Sciences. Alnarp). Retrieved from https://pub.epsilon.slu.se/2070/1/Management_and_Use_of_Public_Outdoor_Playgrounds2.pdf
- Karadağ, G. (2009). Engelli çocuğa sahip annelerin yaşadıkları güçlükler ile aileden algıladıkları sosyal destek ve umutsuzluk düzeyleri [Hardships undergone by mothers with handicapped children, hopelessness and social support from family]. *Turkish Armed Forces Preventive Medicine Bulletin*, 8(4), 315-322.
- Karadağ, G. (2014). Özel gereksinimi olan çocuğa sahip ebeveynlerin yaşadığı zorluklar ve çözüm öneriler [Hopelessness and depression in the families of children with special needs]. *Turkish Armed Forces Preventive Medicine Bulletin*, 13(6), 491-494. doi: 10.5455/pmb1-1389682796
- Kurt, A. S., Tekin, A., Koçak, V., Kaya, Y., Özpulat, Ö., & Önat, H. (2008). Zihinsel engelli çocuğa sahip anne babaların karşılaştıkları güçlükler [Living difficulties for parents of children with mental disability]. *Türk Klinikleri Pediatri Dergisi*, 17(1), 158-163.
- Küçükler, S. (2001). Erken eğitimin gelişimsel geriliği olan çocukların anne-babalarının stres ve depresyon düzeyleri üzerindeki etkisinin incelenmesi [Investigation of the effect of early education on the stress and depression levels of parents of children with developmental retardation]. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 3(19), 1-11. doi: 10.1501/Ozlegt_0000000055
- Little, H., & Eager, D. (2010). Risk, challenge and safety: Implications for play quality and playground design. *European Early Childhood Education Research Journal*, 18(4), 497-513. doi: 10.1080/1350293X.2010.525949
- Louv, R. (2010). *Doğadaki son çocuk. [Last child in the woods]* (1. baskı). (C. Temürcü, Çev.). Ankara: TÜBİTAK Popüler Bilim Kitaplığı. (Orijinal kitabın yayın tarihi 2005)
- Mayall, B. (2002). *Towards a sociology for childhood*. Buckingham: Open University Press. doi: 10.1017/S0021932004235945
- Memik, N. H. (2004). *An evaluation of the changing approaches to children's play spaces* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezinden edinilmiştir. (Tez Numarası: 153529)
- Metin, P. (2003). *The effects of traditional playground equipment design in children's developmental needs* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezinden edinilmiştir. (Tez Numarası: 143125)

- Michael-Siu, K. W., Wong, Y. L., & Lam, M. S. (2017). Inclusive play in urban cities: A pilot study of the inclusive palaygrounds in Hong Kong. *Procedia Engineering*, 198, 169-175.
- Moore, G. (2002). Designed environments for young children: Empirical findings and implications for planning and design. In M. Gallop & J. McCormack (Eds.), *Children and young people's environments* (pp. 53-63). New Zealand: University of Otago, Children's Issues Centre.
- Moore, D. (2015). "The teacher doesn't know what it is, but she knows where we are": Young children's secret places in early childhood outdoor environments. *International Journal of Play*, 4(1), 20-31. doi: 10.1080/21594937.2014.925292
- Nelson, L. H., & Johnston, S. S. (2003). Children with cochlear implants. *Young Exceptional Children*, 7(1), 2-10. doi: 10.1177/109625060300700101
- Olds, A. R. (2001). *Child care design guide*. USA: The McGraw Companies.
- Özşenol, F., Işıkkhan, V., Ünay, B., Aydın, H. İ., Akın, R., & Gökçay, E. (2003). Engelli çocuğa sahip ailelerin aile işlevlerinin değerlendirilmesi [The evaluation of family functions of families with handicapped children]. *Gülhane Tıp Dergisi*, 45(2), 156-164.
- Perry, M., Devan, H., Fitzgerald, H., Han, K., Liu, L., & Rouse, J. (2018). Accessibility and usability of parks and playgrounds. *Disability and Health Journal*, 11(2), 221-229. doi: 10.1016/j.dhjo.2017.08.011
- Playworld. (2015). *Inclusive play design guide*. Retrieved from <https://www.accessibleplayground.net/wp-content/uploads/2016/05/Inclusive-Play-Design-Guide-LowRes-2.pdf>
- Pola, İ. (2015). *Çocuk oyun alanlarına kapsayıcı yaklaşımlar: İstanbul için bir değerlendirme [The inclusive design approaches to children playgrounds: An evaluation for Istanbul]* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezinden edinilmiştir. (Tez Numarası: 421041)
- Poppe, R., Van Delden, R., Moreno, A., & Reidsma, D. (2014). Interactive playgrounds for children. In A. Nijholt (Ed.), *Playful user interfaces: Gaming media and social effects* (pp. 99-118). Singapur: Springer Science & Business Media.
- Pouya, S., Bayramoğlu, E., & Demirel, Ö. (2017). Bir engelli okul bahçesi tasarım ana kararları: Doğan Çağlar ortopedik engelliler okulu [The design major resolutions of a disabled school garden: Doğan Çağlar orthopedic disabled school]. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 17(4), 682-690. doi: 10.17475/kastorman.277535
- Pouya, S., Demirel, Ö., & Pouya, S. (2018). Evaluating the playground: Focus group interviews with families of disabled children. *Istanbul Technical University Journal of Faculty of Architecture*, 15(2), 137-146.
- Prellwitz, M. (2007). *Playground accessibility and usability for children with disabilities experiences of children, parents and professionals* (Doctoral dissertation, Luleå University of Technology, Sweden). Retrieved from https://pdfs.semanticscholar.org/6e5e/e6d9891126059e8e6b20b3391b62f68d261a.pdf?_ga=2.110464839.35863995.1576809234-969961370.1568419425
- Prellwitz, M., & Skar, L. (2007). Usability of playgrounds for children with different abilities. *Occupational Therapy International*, 14(3), 144-155.
- Persson, H., Åhman, H., Yngling, A. A., & Gulliksen, J. (2015). Universal design, inclusive design, accessible design, design for all: Different concepts-one goal? On the concept of accessibility-historical, methodological and philosophical aspects. *Universal Access in the Information Society*, 14(4), 505-526. doi: 10.1007/s10209-014-0358-z

- Ripat, J., & Becker, P. (2012). Playground usability: What do playground users say?. *Occupational Therapy International*, 19(3), 144-153.
- Shi, Y. (2017). Explore children's outdoor play spaces of community areas in high-density cities in China: Wuhan as an example. *Procedia Engineering*, 198(2017), 654-682.
- Singer, D. G., Golinkoff, R. M., & Hirsh-Pasek, K. (2006). *Play = learning: How play motivates and enhances children's cognitive and social-emotional growth*. New York: Oxford University Press.
- Skar, L. (2002). Disabled children's perspective of technical aids, assistance and peers in play situations. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 16, 27-33.
- Smith, P., & Pellegrini, A. (2013). Learning through play. In R. E. Tremblay, R. G. Barr, R. D. Peters, & M. Boivin (Eds.), *Encyclopedia on early childhood development* (pp. 1-6). Montreal, Quebec: Centre of Excellence for Early Childhood Development.
- Sterman, J. (2018). *Outdoor play decision-making by families, schools, and local government for children with disabilities* (Doctoral dissertation, Australian Catholic University). Retrieved from <https://researchbank.acu.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=1760&context=theses>
- Sucuoğlu, B., Bakkaloğlu, H., İşcen-Karasu, H., Demir, Ş., & Akalın, S. (2014). Preschool teachers' knowledge levels about inclusion. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 14(4), 1477-1483. doi: 10.12738/estp.2014.4.2078
- Sweeney, D., & Zellner, R. (2008). Universal design. In C. R. Reynolds, & E. Fletcher-Janzen (Eds.) *Encyclopedia of special education* (pp. 2080-2082). John Wiley & Sons Inc. doi: 10.1002/9780470373699.speded2154
- Şen, E. B., & Öksüz, Ç. (2016). Ankara'daki engelsiz parkların engelli çocukların kullanımına uygunluğunun değerlendirilmesi [Evaluation of barriers to use the unimpeded playing parks among disabled children in Ankara]. *Ergoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi*, 4(1), 15-26.
- Şişman, E. E., & Özyavuz, M. (2010). Çocuk oyun alanlarının dağılımı ve kullanım yeterliliği: Tekirdağ örneği [Distribution and use of proficiency of playgrounds: A case study Tekirdağ]. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 7(1), 13-22.
- Tandoğan, A. (2017). Evrensel tasarım kavramı ve kentsel peyzaj ile ilgili örnekler üzerinden değerlendirilmesi [The concept of universal design and evaluation on urban landscape examples]. *Hasan Kalyoncu University Journal of The Faculty of Fine Arts and Architecture*, 5(2), 51-66.
- Toronto Chief Administrator's Office. (2017). *City of Toronto accessibility design guidelines*. Retrieved from https://www.toronto.ca/wp-content/uploads/2017/08/8fcf-accessibility_design_guidelines.pdf
- Turgut, H., & Yılmaz, S. (2010). Ekoloji temelli çocuk oyun alanlarının oluşturulması [Building ecology-based playgrounds for kids]. III. *Ulusal Karadeniz Ormanlık Kongresi (20-22 Mayıs)*. Cilt: IV, (pp. 1618-1630). Retrieved from [http://karok3.artvin.edu.tr/IV.Cilt/\(1618-1630\).pdf](http://karok3.artvin.edu.tr/IV.Cilt/(1618-1630).pdf)
- Uluğ, H. (2007). *Kuzey Adana'daki çocuk oyun alanlarının bitki seçimi yönünden irdelenmesi [Examination of children playground for choosen plants in north Adana]* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezinden edinilmiştir. (Tez Numarası: 178446)
- Ulutaş, İ., & Şimşek, I. (2014). Ebeveynlerin çocuk oyun alanlarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi [Determination of parents' opinions on the playgrounds]. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18(3), 413-424.

- Uslu, A., & Shakouri, N. (2012). Engelli çocuklara dost oyun alanı ve dış mekân tasarımı [Friendly design of playground and outdoor space for the disabled children]. *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 28(5), 367-374.
- Uslu, A., Şahin-Körkmeçli, P., & Güneş, M. (2016, Aralık). *Engelsiz çocuk oyun alanlarının evrensel tasarım ilkelerine göre irdelenmesi: Ankara örneği [Examination of unimpeded children playgrounds according to universal design principles: Ankara case]*. 6. Peyzaj Mimarlığı Kongresi'nde sunulmuş sözlü bildiri, Antalya, Türkiye.
- Van Manen, M. (1997). *Researching lived experience. Human science for an action sensitive pedagogy* (2nd ed.). London, Ontario: Althouse Press.
- Veitch, J., Bagley, S., Ball K., & Salmon, J. (2006). Where do children usually play? A qualitative study of parents' perceptions of influences on children's active free-play. *Health & Place*, 12(4), 383-393.
- Wolfgang, C. H. (2004). *Child guidance through play: Teaching positive social behaviors*. Boston: Pearson Education Inc.
- Yantzi, N. M., Young, N. L., & Mckeever, P. (2010). The suitability of school playgrounds for physically disabled children. *Children's Geographies*, 8(1), 65-78.
- Yıldırım, A., & Şimşek H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri [Qualitative research methods in the social sciences]* (10. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, S., & Bulut, Z. (2002). Kentsel mekânlarda çocuk oyun alanları planlama ve tasarım ilkeleri [Planning and designing principles of children playgrounds in urban areas]. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 33(3), 345-351.
- Yüce-Eşkil, Ö. (2011). *Engelliler için dış mekân tasarım özellikleri bağlamında Ankara kent parklarının irdelenmesi [Study of Ankara urban banks in the context of outdoor design features for the disabled]* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezinden edinilmiştir. (Tez Numarası: 285290)
- Yücel, G. F. (2005). Çocuk oyun alanları tasarımı [Design of playgrounds for children]. *İstanbul Orman Fakültesi Dergisi*, 55(2), 99-110.
- Yüksel, H., & Tanrıverdi, A. (2019). Özel gereksinimli çocuğa sahip olan ailelerin yaşadıkları sosyal sorunlar ve baş etme yolları [Social problems and coping mechanisms in families of children with special needs]. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 20(3), 535-559. doi: 10.21565/ozelegitimdergisi.493089
- Yılmaz, Z. (2019). *Özel gereksinimli çocuğu olan ebeveynlerin açık hava oyun parklarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi [An investigation of the opinions of parents of children with special needs about outdoor playgrounds]* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezinden edinilmiştir. (Tez Numarası: 576627)

Ankara University Faculty of Educational Sciences Journal of Special Education

Year: 2021, Volume: 22, No: 1, Page No: 87-112

doi: 10.21565/ozelegitimdergisi.641460

RESEARCH

Received Date: 01.11.19

Accepted Date: 10.09.20

OnlineFirst: 16.09.20

Opinions of Parents of Children with Special Needs about Outdoor Playgrounds*

Zeliha Tenikeci **

Ministry of National Education

Nilgün Cevher-Kalburan ***

Pamukkale University

Abstract

The aim of this qualitative research is to examine the opinions of parents who have children with special needs about outdoor playgrounds. A total of 12 parents with children between 0-6 years of age attending special education centres in Denizli were included in the study. The data were analyzed through content analysis. The opinions of parents about outdoor playgrounds were gathered in four main categories as positive and negative opinions, concerns, expectations. Parents had negative opinions and expectations about physical and social environment. In addition, the positive opinions of the parents were related to the emotions and behaviors of the children in the park. The findings of the research were discussed in the light of the related literature. Some suggestions were made for practitioners and researchers.

Keywords: Children with special needs, outdoor play, outdoor playgrounds, parental views, universal design.

Recommended Citation

Tenikeci, Z., & Cevher-Kalburan, N. (2021). Opinions of parents of children with special needs about outdoor playgrounds. *Ankara University Faculty of Educational Sciences Journal of Special Education*, 22(1), 87-112. doi: 10.21565/ozelegitimdergisi.641460

*This study was based on the master's thesis of the first author that was supervised by the second author.

****Corresponding Author:** Preschool Teacher, E-mail: tenikeci_z_20@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-4222-1317>

***Assoc. Prof. Dr., E-mail: nkalburan@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-0622-1480>

Play is a universal concept that has an important role in laying the foundations of children's lives. It is an important part of child development (Fromberg & Bergen, 2006; Mayall, 2002). It brings happiness and pleasure to human life. It is also a way of natural learning along with spending time that shapes the child's behavior (Singer et al., 2006; Smith & Pellegrini, 2013). In times of early childhood, play is an important tool that educates children, gives them experience, develops their skills and competences, widens their imagination, and contributes to the formation of the child's identity. Children learn to think, socialize, solve problems, mature, have fun, interact with their families and peers through play (Anderson-McNamee & Bailey, 2010; Wolfgang, 2004).

Outdoor playgrounds are the platforms where children participate in entertainment activities (Poppe et al., 2014). Outdoor play is one of the significant elements that support the child's development. The children who go outdoors explore the environment by playing. Thus, every place around them gives children the opportunity to improve themselves. The richness of the stimuli in the outdoor playgrounds gives the child a sense of curiosity through which he/she begins to explore the environment. For this reason, children's playgrounds should be designed considering the needs of the child along with the site selection, the flooring procedure, accessibility, safety planning and design principles (Uluğ, 2007; Yılmaz & Bulut, 2002).

It is seen that the outdoor playgrounds are suitable for the individuals given their physical and architectural structure (Bekçi, 2012; Pouya et al., 2018; Uslu & Shaikouri; 2012, Yılmaz & Bulut, 2002). This is the case for children with normal development in Turkey (Şişman & Özyavuz, 2010) and children with special needs (Duman & Koçak, 2013; Pouya et al., 2017; Yılmaz & Bulut, 2002) Many studies have been carried out regarding the qualifications of playgrounds in different cities. In these studies, it was observed that the equipment and tools in the playgrounds were not sufficient in number and quality. Most playgrounds were found to be inadequate to meet the standards in terms of security. The size of the playgrounds was small. Another remarkable finding in these studies was that outdoor playgrounds were not designed and arranged to meet the needs of children and other individuals.

Designing an outdoor playground to meet the needs of children with different types of disabilities is also important in terms of providing more reliable, healthy and developmentally appropriate environments for these children as well as greater participation and adaptation of the children to society today. When the literature was examined, there were not enough studies about the opinions of the parents with children with special needs on the outdoor playground. In addition, children with physical disabilities and their parents were studied in general (Bekçi, 2012; Pola, 2015; Pouya et al., 2017; Yantzi et al., 2010; Yılmaz & Bulut, 2002). In this study, the parents of children from different disability groups were included.

Olds (2001) argued that many participants including educators, children, local authorities, architects and parents should cooperate in the design of playgrounds. From this point of view, it is considered that parents' views on outdoor playgrounds are important as they take responsibility for taking and accompanying their children to playgrounds. They play a role in the design of playgrounds. In this context, it is considered that the parents will be able to shed light on the planning and design of the outdoor playgrounds, their expectations and concerns about whether these playgrounds are suitable for their children.

Method

Qualitative research method was used in this study. It aims to investigate a specific issue and problem in depth and to collect individuals' perceptions and events in their natural environment in a holistic and realistic way through the data collection methods such as observation, interview and document analysis (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Study group

The research was carried out in Denizli in 2018-2019 academic year. 12 participants from a total of 157 parents were interviewed. Their children were enrolled in special education and rehabilitation centers. The parents who had children with different types of disability were taken into account.

All of the participants were women, their age range was between 30 and 43. Four of the parents graduated from elementary school, one had secondary education, five had high school degree, one had associate degree and one had bachelor's degree. One parent was self-employed, while the other 11 were housewives. The gender of the children was 10 boys and two girls. The age range was between 51 months and 71 months. According to special needs, there were three children with mental disabilities, three children with Autism Spectrum Disorders, two children with hearing impairment, two children with language impairment, and one child with multiple disabilities. There were no participants who had a child with visual and physical disability who participated in the quantitative study.

Data Collection Tool and Process

The semi-structured interview provides more systematic and comparable information since the interview is conducted in accordance with the pre-prepared interview protocol (Yıldırım & Şimşek, 2016). In this research, the interviews were conducted through the semi-structured interview form that was prepared for the data collection process. While creating a semi-structured interview form, the literature was searched and an open-ended questionnaire was created. The interview questions were presented to the opinion of two experts in the field. In the light of the feedback received from the experts, the modifications were made. Then, the final form of the form was created. In order for the questions to be easily understood by the participants, the pilot study was carried out to ensure that they were clear. The clarity of the questions was evaluated through the feedback of three parents who were not involved as the participants of the main study. Finally, the semi-structured interview form was finalized.

Each parent was interviewed personally. At first, the parents were informed about the interview process and the permission for recording the interview was obtained. All interviews were conducted in empty classes or rooms allocated for the interview by the special education centres. During the interview, the researcher avoided asking directive questions. At the beginning of the interview, the researcher introduced herself, explained the purpose of the research, and reminded the participant that the personal information and interview would be confidential. Each of the interviews lasted approximately 30 minutes. The codes from K.1 to K.12 were given to the interviewed parents respectively.

Data Analysis

The audio recordings were transferred to computer and analyzed by content analysis. The aim of the content analysis is to reach the concepts and relationships that can explain the data. The basic process of content analysis is to bring together similar data within the framework of certain concepts and themes and interpret them in a way that the reader can understand (Yıldırım & Şimşek, 2016). The data were first analyzed separately by the researchers. Then, the researchers came together and the analyses were compared. The necessary modifications were made as a result of the mutual agreement.

Results

In the study, the content analysis results on the views of the parents with children who had special needs revealed four themes: 1) negative opinions, 2) concerns, 3) expectations, 4) positive opinions.

Positive Opinions: The positive opinions of the parents regarding the outdoor playgrounds included that their children would be happy, feel free and release their energy.

Concerns: Parents' concerns about outdoor playgrounds were grouped into two sub-categories: (a) The concerns about the physical environment and (b) personal concerns.

Expectations: The expectations of parents from outdoor playgrounds consisted of (a) physical environment and (b) social environment.

Negative Opinions: It was observed that the participants expressed their negative views regarding (a) the physical environment and (b) the social environment in terms of the outdoor playgrounds.

Discussion and Conclusion

In this study, the opinions of parents with children who had special needs about outdoor playgrounds were examined. The data obtained were collected into four categories including negative opinions, concerns, expectations and positive opinions. It was observed that the parents experienced sadness and anxiety due to their negative attitudes towards the children with special needs from other parents. Karadağ (2009) examined the difficulties experienced by mothers with special needs and their perceived levels of social support and hopelessness from the family. This study found that the mothers were disappointed about the society and had difficulty communicating with their environment. Özşenol et al. (2003) stated that parents needed to have additional family support in terms of communication difficulties that may occur within the family, the social skills for the child, and obtaining information about the assessment and treatment of the child.

In cases where the parents participating in the study were disturbed in outdoor playgrounds, the child was excluded from the playground by their peers. In the interviews, it was stated that the children with normal development preferred to stay away from the child. In the study of Sterman (2018), it was seen that the children were not seen as peers by their typically-developing peers in outdoor playgrounds. On the other hand, in the studies where the opinions of the children were obtained (Burke, 2012; Prellwitz, 2007), the children perceived playgrounds as special areas where they could talk to other children more easily than adults, and go to the playgrounds to play with other children and make new friends. However, Prellwitz and Skar (2007) concluded that the physical properties of outdoor playgrounds did not support interaction among the children.

In this study, the most common expectations from the parents regarding the outdoor playgrounds were the availability of abundant and safe materials suitable for the age of children and the extra tools that children could use according to the type and degree of disability. In parallel, since traditional playgrounds which consisted only of slides and swings could not be used by the majority of children, Pola (2015) suggested additional playground elements that children could use freely without assistance such as elevated sand ponds, labyrinths, swings with various features. In addition, it was stated that only playgrounds with fixed equipment restricted the play behaviors of the children and thus supported their development to a limited extent (Bulut & Kılıçaslan, 2009; Fjortoft, 2001; Metin, 2003; Moore, 2002).

The parents' expectations regarding the ideal opportunities to be offered by the park needed to address the interest, age, and developmental levels of their children. Similarly, Ripat and Becker (2012) reported that children wanted to gain emotional and motor experiences in playgrounds. At the same time, playing different games with various objects on the playing field developed their imagination. On the other hand, the parents expected that children's motor and social skills should be supported in the playground. Amerijckx and Humbleti (2015) stated that outdoor playgrounds should be able to include activities where children would have a good time so that they could be provided with more opportunities to explore the environment and world.

The expectations about the presence of green areas related to outdoor playgrounds were also expressed. Turgut and Yılmaz (2010) emphasized that the natural features of the playground were important in terms of supporting the development and learning of children. In the study conducted by the European Environment Agency (2015), it was emphasized that designing green spaces reduced environmental hazards and contributed to human health. The playgrounds should be equipped with various stimuli that will support children's creativity and imagination, make them aware of their own capacities, and strengthen their interaction with the natural

environment (Little & Eager, 2010). However, it was also found that parents were concerned about the cleanliness of the outdoor playgrounds, the users were violating the cleaning rules. Therefore, the parents shared their opinions about the need to increase the number of the trash cans, the fountain and the toilet. Similarly, Horton (2017) and Pouya et al. (2018) found that the parents who had children with special needs wanted water facilities, toilets and trash cans in playgrounds. It was emphasized that cleanliness was important for effective use of outdoor playgrounds (Casey & Harbottle, 2018; Playworld, 2015).

In addition, it was seen that parents attached importance to outdoor playgrounds as a safe place. The discomfort of parents included the fact that the park was close to traffic and there were many visitors whom the parents had seen for the first time, which raised issues related to security. Therefore, they expected that a security guard would work or security cameras would be placed around the outdoor playgrounds. Today, security is among the biggest concerns of parents about children playing outside (Cevher-Kalburan, 2014a). Research showed that parents restricted their children to play outside due to security and traffic concerns (e.g. Cevher-Kalburan, 2014b, Memik, 2004; Şişman & Özyavuz, 2010; Veitch et al., 2006).

Suggestions

Each child has equal access to the game. Therefore, the children's participation in play which is the most natural form of learning is guaranteed by law in many countries. In this context, the issues such as equal participation of all children regardless of their level of competence, and the universality of outdoor playgrounds have been handled more frequently. The child learns through play, develops and gains life experience. Therefore, the playgrounds and equipment in outdoor playgrounds should be designed appropriately for children with special needs. It is important to ensure that children, young people and adults can socialize together in outdoor playgrounds, which can encourage the participation of adults and young people in outdoor play activities.

In the study, the parents also asked for opportunities such as seating areas, shade areas, toilets for adults. Therefore, it was an important requirement that outdoor playgrounds provided the means to the parents to relieve them from the daily stress, make friends and receive social support. On the other hand, the parents felt uncomfortable due to the attitudes of other families towards themselves and especially their children. In some studies, it was identified that the parents of the children with normal development exhibited negative attitudes towards the child (Yüksel & Tanrıverdi, 2019; Sucuoğlu et al., 2014; Bozarşlan & Batu, 2014; Gök & Erbaş, 2011). In these studies, it was emphasized that the awareness of parents should be fostered through family education. In this context, collaborative projects can be developed with local governments, educational institutions and non-governmental organizations in order to raise awareness of children, to develop an equitable understanding and positive attitudes through making use of written and visual media to contribute to the public awareness.

Küçüker (2001) stated that the educational programs for parents with disabled children helped parents relax emotionally, develop a sense of competence and benefit from the experiences of other parents and finally helped them cope more easily with the difficulties arising from having a child with special needs. In this context, training programs can be organized by experts on how parents and their children with special needs could make the best use of the outdoor playgrounds and thus integrate with their typically-developing peers.

It is also necessary to have a wide variety of vehicles in outdoor playgrounds to support all the developmental areas of children, to have large areas where children can play games in groups, and to enrich the playgrounds with natural green elements with which the children can interact. In addition, equipment can be designed to support the integration of both typically-developing children and those with special needs.

It is important to have written rules in open playgrounds in terms of accidents, special situations and actions to be taken in case these situations happen. Michael-Siu et al. (2017) and Shi (2017) stated that there should be signs, plates and colors for disabled people in playgrounds. The equipment such as swings and slides should be positioned in the playground to minimize accidents such as falling and crashing. The ground should be designed to prevent serious injuries, while the materials of the game should be preferred in a way that is most efficient in

terms of health and use. Another important issue is that the use of plastic material in play equipment is disadvantageous for children who use hearing aids. Research findings include that the child using a hearing aid cannot effectively utilize plastic slides and swings due to the battery being depleted. Research showed that plastic equipment discharged hearing aids and children were adversely affected (Callison, 2013; Hilgenbrinck et al., 2004; Nelson & Johnston, 2003). In this respect, when taking the inclusion in playgrounds into account, it is important to consider the use hearing devices. Therefore, instead of plastic equipment, different materials such as wood and marble can be preferred.

In addition, the vehicles and equipment in the outdoor playgrounds should be made of healthy and durable materials. Regular maintenance and repairs should be performed. In many studies, it is emphasized that accessibility policies regarding the design and use of outdoor playgrounds should be implemented. Legal regulations and standards should be introduced (Pouya et al., 2017; Uslu et al., 2016; Yantzi et al., 2010; Yüce-Eşkil, 2011).

The absence of parents of children with visual and physical disabilities in the research group is a limitation of this study. Yücel (2005) stated that the perception of children with special needs in playground designs covered only physical deficiencies. There is a limited number of studies including different individuals with visual, hearing or/and mental disability. For this reason, it is suggested that various measurement tools should be developed considering all types of disability in the future studies. It is also recommended that the participants should represent the disability groups in a balanced way.

Conducting observation-based studies which aim to identify the behaviors of children and parents in outdoor playgrounds, the problems they face in these places, their expectations, concerns and the possible solutions, together with methods such as questionnaires, interviews and photo-elicitation is thought to be beneficial. In addition, physical features and user requirements of outdoor playgrounds, children of various age groups with special needs, landscape architects specialized in universal design, educators (special education teachers, preschool teachers, guidance teachers and other educators) and other professionals should also be considered.

In addition, it is significant to meet the developmental needs of the users given the current implementation of the universal design in Turkey, the scientific knowledge and an interdisciplinary approach to the design and construction of the outdoor playground. In addition, intercultural comparative studies and collaborative projects need to be prepared to increase the opportunities for children to play in outdoor playgrounds. Thus, it is believed that children with special needs will not be isolated from the society and be able to live their childhood to the fullest with their typically-developing peers and thus be healthy, peaceful, self-confident and happy individuals.